

Evaluatie Regeling bijvangst van snoekbaars in de Friese boezem

1 juni 2006 – 31 december 2015

Inhoudsopgave

	Pagina
Voorwoord	3
1 Inleiding	4
1.1 Algemeen	4
1.2 Doelstelling	5
2 Opzet bijvangstenregeling	6
2.1 Afsgesproken quota snoekbaars	6
2.2 (bij)vangsten snoekbaars	7
2.3 Formaat van de (bij)vangsten snoekbaars	8
2.4 Verschil (bij)vangsten fuiken en dobbervisserij	10
2.5 Vergelijking vangsten aal en snoekbaars	12
3 Controle en Handhaving	13
3.1 Controles	13
3.2 Kosten Controles	15
3.3 Sanctiebeleid	15
3.4 Juridische Kaders	16
4 Conclusies en Aanbevelingen	17
Bronvermelding	21
Colofon	22

Voorwoord

Voor u ligt de *Evaluatie Regeling bijvangst van snoekbaars in de Friese boezem 2006-2015*. Deze evaluatie is uitgevoerd door de Commissie Water & Visstandbeheer van Sportvisserij Fryslân en heeft tot doel inzicht te verkrijgen in de uitvoering van de regeling over de voorliggende negen seizoenen dat de regeling van kracht is. Tot op heden is alleen jaarlijks per seizoen teruggeblikt en zijn er geen verbanden gelegd tussen de verschillende elkaar opvolgende seizoenen.

Deze evaluatie gaat over de gegevens en informatie van 2006 tot en met 2015. Informatie en aanpassingen die gedaan zijn in 2016 zijn hierin niet meegenomen.

Het behouden van bijvangsten snoekbaars door beroepsvissers heeft geregeld tot discussies geleid tijdens Algemene Ledenvergaderingen van Sportvisserij Fryslân.

De Commissie Water & Visstandbeheer heeft gekeken naar de inhoud van de *Bijvangstregeling Snoekbaars* en de daarin opgenomen bepalingen en afspraken. Daarnaast zijn gegevens verzameld, geanalyseerd en verbanden gelegd. Als gevolg daarvan heeft de Commissie Water & Visstandbeheer conclusies getrokken en doet het aanbevelingen aan het Algemeen Bestuur van Sportvisserij Fryslân om de bestaande regeling te verbeteren.

Grou, augustus 2016
Commissie Water & Visstandbeheer

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In 2006 is de *Regeling voor het Behoud van de Bijvangst uit de beroepsvisserij Friese boezem 2006 – 2008* (Bijvangstregeling snoekbaars) tot stand gekomen. In deze regeling is opgenomen dat de leden van de Friese Bond van Binnenvissers de bijvangst van snoekbaars mogen behouden. Deze regeling gold in eerste instantie voor de periode 1 juni 2006 tot en met 31 maart 2008. De voornaamste redenen van het tot stand komen van de regeling in 2006 bestaan uit het verbeteren van de samenwerking tussen sport- en beroepsvisserij, de mogelijkheden tot economische benutting plaats laten vinden zoals vernoemd in beleidsbesluit binnenvisserij 1999 en goed afspraken te kunnen maken met betrekking tot de controle en handhaving. De redenen zijn in H3 verder uitgewerkt.

Doelstellingen Bijvangstregeling (uit: Regeling bijvangst voor de Friese boezem, mei 2006):

- Het bereiken van een transparante uitvoering voor het behoud van bijvangst uit de fuiken- en dobbervisserij, afgestemd op het bereiken en in stand houden van een duurzame visstand (wise use) conform het Rijksbeleid voor de binnenvisserij.
- Het bereiken van een transparante regelgeving voor het behoud van bijvangst, mede gericht op een verbetering van de stroperijaanpak.
- Het verkrijgen van informatie door registratie en monitoring van de bijvangst (ten behoeve van een verbetering van het duurzaam beheer).
- Het leveren van informatie voor het opstellen van een Visplan na 2007.
- Het verbeteren van de samenwerking tussen sport- en beroepsvisserij, respectievelijk de afstemming met overige beheerders in VBC-verband.
- Het realiseren van een instrument voor toetsing en communicatie.

In 2008 heeft een uitgebreide evaluatie plaatsgevonden over twee seizoenen en zijn de bevindingen gedeeld tijdens de Algemene Ledenvergadering van Sportvisserij Fryslân. Uit deze evaluatie is naar voren gekomen dat de communicatie maar ook de wijze van aanmelden ten behoeve van de controles, verbeterd diende te worden. Sindsdien is de *Bijvangstregeling Snoekbaars* jaarlijks verlengd na instemming van de Algemene Ledenvergadering van Sportvisserij Fryslân.

In de Commissie Water & Visstandbeheer van Sportvisserij Fryslân is jaarlijks gesproken over de Bijvangstregeling. Er is tot nu toe geen meerjarige evaluatie opgesteld. Daarom heeft de commissie gemeend, gezien het feit dat de Bijvangstregeling al negen seizoenen van kracht is, een nieuwe evaluatie op te stellen met de gegevens zoals die in de periode 2006–2015 zijn verzameld.

1.2 Doelstelling

Deze evaluatie heeft als doel om inzicht te krijgen in de uitvoering van de *Bijvangstregeling Snoekbaars*. De doelstellingen van de Bijvangstregeling (zie bovenstaand kader) zijn daarvoor richtinggevend. Daarbij wordt in deze evaluatie getracht antwoord te geven op de volgende deelvragen:

- *Vangsten bijvangstregeling:*
 - *Wat is de quotaverdeling en wat zijn de (bij)vangsten?*
 - *Welke lengteklassen aan snoekbaars worden er (bij)gevangen?*
 - *Met welke vangsttuigen worden de snoekbaarzen (bij)gevangen?*
- *Uitvoering controle en handhaving:*
 - *Hoeveel controles zijn uitgevoerd?*
 - *Zijn er knelpunten op het vlak van controle?*
 - *Wat zijn de kosten van de controles?*
 - *Is het sanctiebeleid toereikend?*

Afsluitend worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan ter verbetering.

2 Opzet bijvangstregeling

2.1 Afgesproken quota snoekbaars

In 2006 is overeengekomen dat een beroepsvisser gemiddeld 1kg per hectare aan snoekbaars als bijvangst mag behouden. In 2007 is besloten het quota te herverdelen, waarbij het gemiddelde van 1 kg/ha behouden blijft maar per beroepsvisser zit tussen de 0,5 kg/ha en 1,5 kg/ha. Als voorwaarde is opgenomen dat alleen de bijvangsten van de fuiken- en dobbervisserij op aal mogen worden behouden.

Jaarlijks wordt de verdeling van de quota door de Friese bond van binnenvissers (FBvB) aangepast, binnen de afgesproken normen zoals hierboven vermeld. Door bedrijfsbeëindiging komt soms areaal (aal)visrecht vrij wat door de FBvB wordt verdeeld onder de leden van de bond. Hierdoor verkrijgen sommige beroeps vissers een groter visgebied, wat ook gevolgen heeft voor het quotum (bij)vangst van snoekbaars.

Nummer beroepsvisser	Quotum '06-'07 (in kg)	Quotum '07-'08 (in kg)	Quotum '08-'12 (in kg)	Quotum '12-'13 (in kg)	Quotum '13-'15 (in kg)
1	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
2	700	1.000	1.050	0	0
3	900	1.250	1.200	1.200	1.200
4	2.000	1.800	1.900	1.900	2.260
5	800	1.000	1.000	1.000	1.100
6	1.000	0	1.200	1.200	1.340
7	800	650	850	850	0
8	1.400	1.900	1.900	1.900	1.900
9	300	300	300	300	300
10	1.000	500	0	0	0
11	100	100	0	0	200
12	600	800	1.000	1.000	1.220
13	900	900	900	900	1.000
14	700	300	400	550	1.200
15	300	150	150	150	150
16	500	450	450	0	0
17	700	700	700	700	1.130
Totaal	13.700	12.800	14.000	12.650	14.000

Tabel 1. Verdeling quotum per beroepsvisser 2006 – 2015.

De namen van de beroeps vissers zijn vanwege privacy vervangen door nummers. Bij de VBC zijn de bijbehorende namen wel bekend.

2.2 (bij)vangsten snoekbaars

Vanaf de start van de *Bijvangstregeling Snoekbaars* is getracht nauwgezet de bijvangsten te registreren. Gezien het feit dat deze cijfers uit de bestaande archieven komen, worden deze als waar beschouwd.

Nummer beroepsvisser	Eindtotaal '06-'07 (in kg)	Eindtotaal '07 - '08 (in kg)	Eindtotaal '08 -'09 (in kg)	Eindtotaal '09-'10 (in kg)	Eindtotaal '10-'11 (in kg)	Eindtotaal '11-'12 (in kg)	Eindtotaal '12 - '13 (in kg)	Eindtotaal '13 - '14 (in kg)	Eindtotaal '14-'15 (in kg)
1	967	964	613	487	347	716	737	757	537
2	744	1.124	933	998	795	906	0	0	0
3	891	682	814	589	641	615	785	0	995
4	1.569	1795	1.789	1.912	1.419	1.723	1.184	1.483	1.092
5	813	825	1.027	687	642	483	867	658	1.047
6	959	0	1.197	1.077	624	1.035	783	1.146	1.153
7	498	574	911	862	868	309	201	62	0
8	1.479	2.187	1861	1.738	1.107	1.725	1.642	1.663	1.620
9	297	171	138	261	82,5		0	58	12
10	408	376	0	0	0	0	0	0	0
11	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	577	606	489	510	123	306	399	903	792
13	625	859	585	671	288	725	745	756	747
14	255	465	306	0	133	129	177	699	1.537
15	75	96	69	63	55	126	46	69	76
16	471	182	209	178	71	89	0	0	0
17	701	716	711	670	541	608	560	1.130	959
Totaal % van quotum	11.333 83%	11.626 91%	11.656 83%	10.708 76%	7.743 55%	9.498 68%	8.130 64%	9.390 67%	10.572 76%

Tabel 2. Quotumvangsten seizoenen 2006 tot en met 2015 (overschrijding quotum).

In deze negen jaar hebben de Friese beroepsvisser conform de *Bijvangstregeling Snoekbaars* een totaal quotum van 126.000 kilogram snoekbaars. Zij hebben uiteindelijk 90.659 kilogram (bij)gevangen. Dit komt overeen met een percentage van 72% van het totale quotum.

Het valt op dat vanaf seizoen 2008–2009 de bijvangsten teruglopen en dat in seizoen 2010–2011 het dieptepunt wordt bereikt. In dat seizoen wordt net iets meer dan de helft van het toegestane quotum gevangen. De daaropvolgende seizoenen stijgt het aantal kilogrammen bijvangst en in het laatste seizoen 2014–2015 wordt weer 76% van het toegestane quotum gevangen.

De meeste overtredingen betreffen slechts kleine overschrijdingen, 11 overtredingen zijn minder dan 5%. In de eerste jaren kwam er geen melding dat het persoonlijk quotum was vol gevestigd. Tegenwoordig krijgen de beroepsvisser een bericht dat respectievelijk 70, 90 en 100 procent van het quotum is gevangen.

In de eerste vier jaar van de regeling zijn 13 overtredingen geconstateerd. Zoals aangegeven was de oorzaak hiervan dat het systeem niet goed functioneerde. Omdat de verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van het systeem in eerste instantie niet bij de beroepsvisser ligt, is dat de reden dat er geen verder onderzoek is ingesteld en of sanctie is uitgedeeld.

De laatste jaren vinden er bijna geen overschrijdingen van het persoonlijke quotum meer plaats. Er is echter één opvallend getal in de tabel en dat is de 1.537 kg van beroepsvisser nr 14, dit is een overschrijding van 28%. Dit is mede een opvallende hoeveelheid snoekbaars gezien de vangsten van de jaren daarvoor, die op een veel lager niveau lagen en het quotum was al aanzienlijk verhoogd.

In de evaluatie van 2008 is voorgesteld om de overschrijdingen van het quotum in het ene seizoen in mindering te brengen op het quotum van het volgende seizoen om plaatselijk overbevissing op snoekbaars te voorkomen. Blijkens de gegevens is deze aanbeveling niet overgenomen. Als reden is aangevoerd dat het totale jaarlijkse quotum niet is overschreden.

2.3 Formaat van de (bij)vangsten snoekbaars

In de *Bijvangstregeling Snoekbaars* is overeengekomen dat de beroepsvissers hun bijvangsten direct op het water sorteren na beëindiging van hun dagelijkse visserij. Daarvoor is ook gekozen om de te behouden bijvangsten te scheiden in marktcategoryen te weten:

- lengteklasse 42,0 – 49,9 cm; gemiddeld gewicht 0,75 kg
- lengteklasse 50,0 – 59,9 cm; gemiddeld gewicht 1,5 kg
- lengteklasse 60,0 – 79,9 cm; gemiddeld gewicht 3,0 kg
- lengteklasse > 80,0 cm; gemiddeld gewicht 6,0 kg.

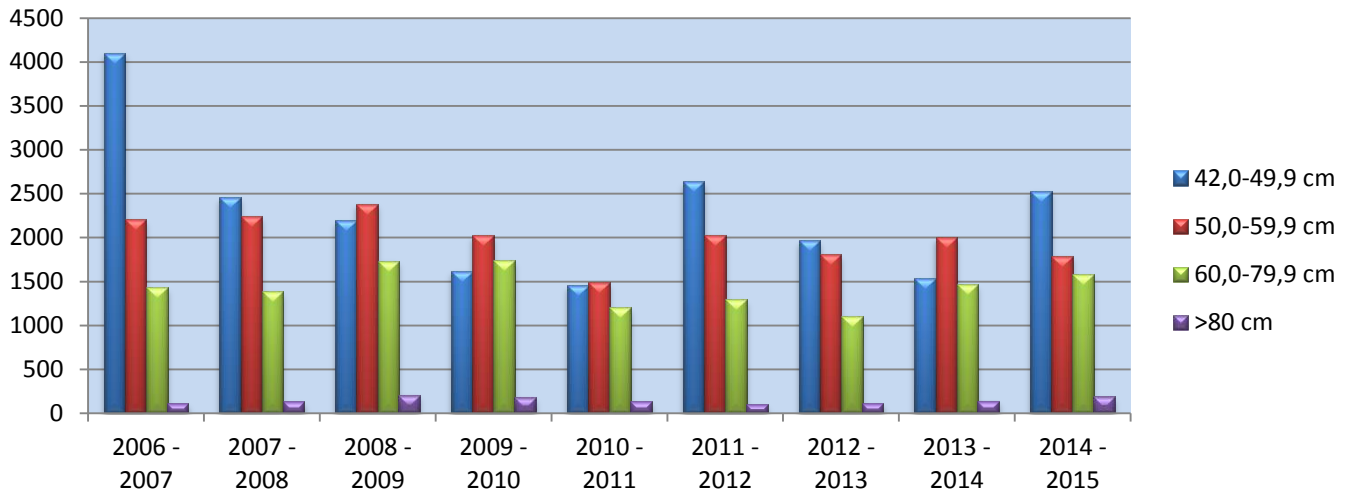
Tabel 3 geeft een beeld van de hoeveelheid snoekbaarzen als bijvangst die zijn behouden en zijn ingedeeld naar de vier categorieën. Het gaat hier om aantallen en niet om kilogrammen.

	Klasse 1	Klasse 2	Klasse 3	Klasse 4	
Periode	42,0 – 49,9 cm	50,0 – 59,9 cm	60,0 – 79,9 cm	> 80,0 cm	
2006 - 2007	4.101	2.201	1.432	110	
2007 - 2008	2.460	2.241	1.383	131	
2008 - 2009	2.192	2.382	1.733	208	
2009 - 2010	1.616	2.025	1.735	182	
2010 - 2011	1.458	1.489	1.200	136	
2011 - 2012	2.637	2.028	1.289	102	
2012 - 2013	1.964	1.807	1.098	115	
2013 - 2014	1.530	2.005	1.469	138	
2014 - 2015	2.527	1.789	1.578	187	
Totaal	20.485	17.967	12.917	1.309	52.678
Percentage	39%	34%	26%	2%	

Tabel 3. Aantallen per lengteklassen 2006 – 2015.

In de negen seizoenen dat de *Bijvangstregeling Snoekbaars* van kracht is zijn er in totaal 52.678 snoekbaarzen door beroepsvissers onttrokken.

Interessant is het om ook een vergelijking te maken tussen de uitkomsten van tabel 2 en 3. Het totaal aantal kilogram snoekbaars dat als bijvangst is gemeld is 90.659 kilogram (tabel 2). Delen we dat door het aantal snoekbaarzen (tabel 3) dan is het berekende gemiddelde gewicht per gevangen snoekbaars 1,72 kilogram per snoekbaars.

Grafiek 1. Aantallen bijvangst snoekbaars in lengteklassen 2006 – 2015.

Bij aanvang van de *Bijvangstregeling Snoekbaars* (2006) is afgesproken dat beroepsvissers ook zogenaamde 0-meldingen zouden doen. Dat wil zeggen dat als er geen bijvangst snoekbaars zijn, dat desbetreffende beroepsvisser dan een melding doet waarin hij aangeeft '0' bijvangsten te hebben gedaan. Om onduidelijke redenen zijn vanaf oktober 2009 geen 0-meldingen aan het secretariaat meer gedaan.

2.4 Verschil (bij)vangsten fuiken en dobbervisserij

Het seizoen voor het vissen met fuiken loopt grofweg van 1 juni tot 1 april van het volgende jaar en het seizoen voor het vissen met dobbers door beroepsvissers loopt grofweg van 1 april tot 1 november van hetzelfde jaar. Omdat vanuit de *Bijvangstregeling Snoekbaars* niet gericht op snoekbaars (met dobbers) mag worden gevist, is er geen specifieke controle uitgevoerd op deze visserij. Tabel 4 geeft een overzicht over de verdeling bijvangst van snoekbaars met de dobbervisserij.

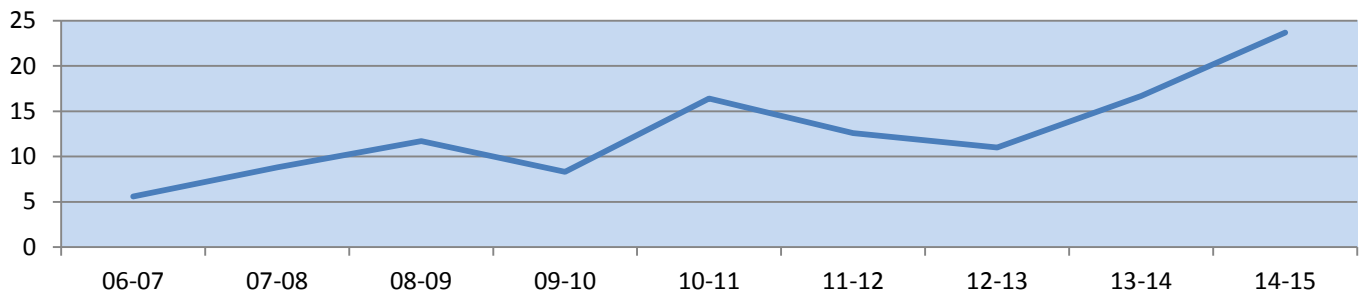
Nummer beroepsvisser	Totaal '06-'07 (in kg)	Totaal '07 - '08 (in kg)	Totaal '08 -'09 (in kg)	Totaal '09-'10 (in kg)	Totaal '10-'11 (in kg)	Totaal '11-'12 (in kg)	Totaal '12 - '13 (in kg)	Totaal '13 - '14 (in kg)	Totaal '14-'15 (in kg)
1							86	238	83
2									
3			184						
4			16	239	434	567	229	78	185
5									
6			212				276	362	312
7			540	570	709	71	30		
8									
9									
10									
11									
12								284	212
13				80	17	103	34		238
14			134		97	53	74	341	1.289
15			10	5	9	1	13		
16			12						
17			260			398	156	266	183
Totaal	636	1.023	1.368	894	1.266	1.193	898	1.569	2.502
% van totaal	5,6%	8,8%	11,7%	8,3%	16,4%	12,6%	11,0%	16,7%	23,7%

Tabel 4. Bijvangst snoekbaars dobbervisserij 2006 – 2015.

Voor de eerste twee seizoenen zijn geen gespecificeerde gegevens voorhanden per beroepsvisser over de bijvangsten van snoekbaars middels de dobbervisserij. Op het totaal van 90.659 kilogram bijvangsten snoekbaars (inclusief de 2 ontbrekende seizoenen), is 79.310 kilogram gevangen in fuiken en 11.349 kilogram als bijvangst met de dobbervisserij. Dat komt overeen met percentages van 87% en 13%.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 2010 is gesproken over de dobbervisserij door beroepsvissers in het kader van de *Bijvangstregeling Snoekbaars*. Daarbij is voorgesteld om de dobbervisserij gefaseerd af te schaffen. Dit uit het oogpunt van dierenwelzijn en controleerbaarheid. In het kader van de toen nog toekomstige ontwikkelingen hebben de Friese beroepsvissers een stap willen zetten door de dobbervisserij te beperken. Mede door deze toezegging zijn de leden tijdens de Algemene Ledenvergadering akkoord gegaan met een verlenging van de bijvangstregeling. De hoeveelheid snoekbaars die middels de dobbervisserij wordt (bij)gevangen is de laatste jaren echter sterk gestegen. Bijna een kwart van de gevangen snoekbaars (qua gewicht) is in het seizoen 2014-2015 gedaan met de dobbervisserij. Deze stijging komt voornamelijk door één beroepsvisser (nr 14). Hij ving de helft -1.289 kg- van de met de dobber gevangen snoekbaars.

(bij)vangst dobbervisserij als percentage van totaal (bij)vangst

Grafiek 2. Percentage bijvangst dobbervisserij ivm totaal bijvangst (gewicht).

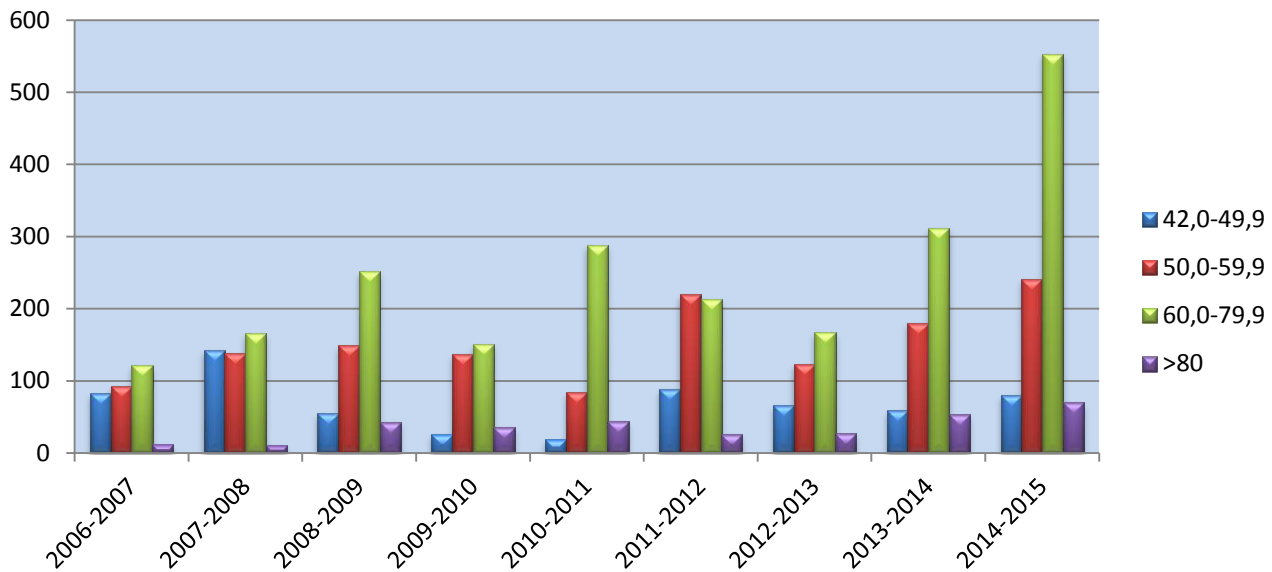
Nadere analyse van de lengteklassen leert dat lengteklasse 3 (60,0 – 79,9 cm) veelvuldig als bijvangst wordt gemeld en lengteklasse 2 (50,0-59,9 cm) als eerstvolgende categorie zichtbaar is als we inzoomen op met name de dobbervisserij.

	klasse 1	Klasse 2	Klasse 3	Klasse 4	Totaal seizoen
Seizoen	42,0 – 49,9 cm	50,0 – 59,9 cm	60,0 – 79,9 cm	> 80,0 cm	
2006-2007	83	92	121	12	308
2007-2008	142	138	165	11	456
2008-2009	55	149	252	43	499
2009-2010	26	137	151	36	350
2010-2011	19	84	287	44	434
2011-2012	89	220	213	26	548
2012-2013	66	123	167	27	383
2013-2014	59	180	312	53	604
2014-2015	80	241	553	70	944
Totaal	619	1.364	2.221	322	4.526
Percentage	14%	30%	49%	7%	

Tabel 5. Aantallen bijvangst snoekbaars met dobbers.

Interessant is om eens wat getallen met elkaar te vergelijken. Van de 52.678 stuks bijvangsten snoekbaars, zijn er 4.526 (8,6%) gevangen met de dobbervisserij.

Kijken we naar het laatste seizoen (2014-2015) dan gaat het om 6.081 stuks in totaal waarvan 944 stuks middels de dobbervisserij. Dit is percentage van 15,5%, bijna het dubbele ten opzichte van het gemiddelde van de negen seizoenen dat de *Bijvangstregeling Snoekbaars* van kracht is.

Grafiek 3. Aantallen bijvangst snoekbaars met dobbers in lengteklassen 2006 - 2015

In paragraaf 2.3 is vastgesteld dat het gemiddelde gewicht van snoekbaars die als bijvangst is gemeld 1,7 kilogram is. Splitsen we het uit naar bijvangsten verkregen uit fuik- en dobbervisserij, dan worden de verschillen goed zichtbaar. Het gemiddelde gewicht van de snoekbaars die middels de fuikvisserij als bijvangst is gemeld, komt op 1,5 kg per stuk. Het gemiddelde gewicht van de snoekbaars die door de dobbervisserij als bijvangst is gemeld, komt op 2,5 kilogram per onttrokken snoekbaars. Met de dobbervisserij worden dus fors grotere snoekbaarzen (bij)gevangen dan met de fuikvisserij.

2.5 Vergelijking vangsten aal en snoekbaars

De beroepsvisserij is primair gericht op de aalvisserij. Zoals de naam al aangeeft is de vangst van snoekbaars bijvangst. Gericht vissen op snoekbaars is dan ook niet toegestaan. Bij het opstellen van de evaluatie 2006 – 2015 is getracht om de cijfers te verzamelen van de aalvisserij in de negen seizoenen van de *Bijvangstregeling Snoekbaars*. Dit is helaas niet gelukt.

In Friesland wordt door de beroepsvisserij gevestigd volgens het principe van Decentraal Aalbeheer. Hierdoor mogen de aalvissers het gehele jaar vissen en hebben niet de 3 gesloten maanden in het najaar die wel voor de rest van Nederland geldt. Bij Decentraal Aalbeheer wordt gevestigd met een quotum. Voor Friesland is dit quotum in 2011 vastgesteld op 36,6 ton, dit is gelijk aan de totale vangst in 2010.

Het quotum snoekbaars van 14 ton is dus qua gewicht 38% van het quotum aal.

3. Controle en Handhaving

3.1 Controles

Tabel 6. geeft een overzicht van het aantal controles per jaar. Hoewel het aantal controles per beroepsvisser verschilt, is in deze evaluatie alleen van belang het totaal aantal uitgevoerde controles. Bij aanvang van de *Bijvangstregeling Snoekbaars* is afgesproken minimaal 10 controles per beroepsvisser per jaar. In 2010 is dit aantal verlaagd naar gemiddeld 7 controles per beroepsvisser.

Jaar	Aantal beroepsvisser	Afgesproken aantal controles	Gerealiseerde controles	Percentage
2006	16	160	100	63%
2007	16	160	160(?)	100%
2008	15	150	onbekend	onbekend
2009	15	150	20	13%
2010	15	>100	27	27%
2011	15	105	55	52%
2012	12	84	104	124%
2013	12	84	108	129%
2014	12	84	117	139%
2015	12	84	93	111%

Aanpassing aantal
controles

Tabel 6. Overzicht aantal controles per jaar 2006 – 2015

In het eerste jaar van de *Bijvangstregeling Snoekbaars* (2006) zijn 100 controles uitgevoerd. Dat is dus minder dan in de oorspronkelijk regeling is vastgelegd.

In 2007 zijn de afgesproken aantallen controles volgens de *Evaluatie Bijvangstregeling 2006 – 2008* wel gehaald. Voor het jaar 2008 is onduidelijk hoeveel controles zijn uitgevoerd, er zijn geen gegevens van terug te vinden in het archief. Navraag leert dat de toenmalige BOA wel een aantal controles heeft uitgevoerd maar dat de registratie ervan niet schriftelijk is vastgelegd.

In 2009 en 2010 is nog maar een fractie van het aantal controles uitgevoerd ten opzichte van de gemaakte afspraken. De reden daarvoor is onbekend en niet meer te herleiden. In de notulen van de Algemene Vergaderingen van Sportvisserij Fryslân is echter te lezen dat als gevolg van het feit dat het aantal uitgevoerde controles ver achterblijft dan vooraf is afgesproken, wordt voorgesteld om het aantal controles per beroepsvisser per jaar naar beneden bij te stellen, naar 7 controles per jaar.

Bij de aanvang van de bijvangstregeling werd de controle in eerste instantie alleen gedaan door vrijwillige BOA's. Duidelijk is dat dit is onderschat. De controles waren onvoldoende, ook qua registratie en het afleggen van verantwoording. Dat is mede de aanleiding geweest om BOA's in dienst te nemen die door het bestuur direct worden aangestuurd.

Vanaf 2012 liggen het aantal controles boven het afgesproken aantal. Dit komt met name door dat Sportvisserij Fryslân zelf twee BOA's in dienst heeft genomen die goed voor hun taak zijn toegerust. Deze BOA's controleren naast de bijvangstregeling ook de quota van het project Decentraal Aalbeheer.

Jaar	Periode controles
2006	Onbekend
2007	Onbekend
2008	Onbekend
2009	Juni en juli
2010	Juni t/m augustus
2011	Juni t/m september
2012	Juni t/m november
2013	April t/m november
2014	Maart t/m november
2015	Maart t/m november

Tabel 7. Periode controles.

In de eerste jaren van de *Bijvangstregeling Snoekbaars* is geen volledige registratie bijgehouden. Daardoor is niet inzichtelijk wanneer de controles zijn uitgevoerd. Vanaf 2009 wordt bijgehouden wanneer de controles worden uitgevoerd. In 2009, 2010 en 2011 wordt slechts tijdens een beperkt aantal maanden controles uitgevoerd. Vanaf 2012 worden over het gehele seizoen controles uitgevoerd.

Naast de periode waarin het aantal controles zijn uitgevoerd, is in de eerste seizoenen niet inzichtelijk wat de kwaliteit van de controles is geweest. Vanaf 2009 is men gestart met het beter registreren van de uitgevoerde controles: welke beroepsvisser is gecontroleerd, wanneer is gecontroleerd, door wie is gecontroleerd en wat zijn de bevindingen.

Voor deze evaluatie is inzicht verkregen in de geregistreerde controles en is een beeld gecreëerd welke feiten controleurs rapporteren. In paragraaf 3.4 wordt daar dieper op ingegaan.

De twee actieve BOA's zijn schriftelijk geïnterviewd over hun ervaringen met de huidige *Bijvangstregeling Snoekbaars*, met name gericht op de daaruit voortvloeiende controles. Zij ervaren de medewerking vanuit de beroepsvisserij als controles worden uitgevoerd in het algemeen als goed. Wel zijn er verschillende interpretaties aangaande weeg- en melddisciplines.

Eén van de knelpunten is dat controles van beroepsvisserij welke actief zijn in het zuidwestelijke deel van Friesland, niet binnen de halfuurs limiet haalbaar zijn. In het algemeen past de visserij van de beroepsvisserij zich aan aan de omstandigheden van de dag. Vaak wordt de aangegeven aanlandtijd/periode niet gehaald. Daardoor kunnen controles niet worden uitgevoerd.

Een ander knelpunt is dat de gewenste middelen om structurele controles uit te voeren niet voorhanden zijn. Over deze punten wordt gesproken bij de Commissie Controle & Handhaving van Sportvisserij Fryslân.

3.2 Kosten controles

In deze evaluatie is getracht inzicht te krijgen in de kosten van de controles zoals overeengekomen in de *Bijvangstregeling Snoekbaars*. Dat bleek lastiger dan vooraf aangenomen. Tot 2010 zijn onder andere vanuit de Provincie Fryslân en het toenmalige Ministerie van LNV subsidies verstrekt die over meerdere jaren zijn uitgesmeerd. Daardoor zijn de kosten per jaar binnen bepaalde normen gebleven. Na 2013 komen de kosten volledig voor rekening van de Friese Bond van Binnenvissers.

Seizoen	Kosten controles	Bijdrage FBvB	Kosten BOA's VBC vermogensoverzicht
2006	€ 7.300	Subsidie	€ 6.351
2007	<i>Onbekend</i>	Subsidie	€ 6.789
2008	<i>Onbekend</i>	Subsidie	€ 7.081
2009	€ 1.460	Subsidie	€ 4.380
2010	€ 1.971	Subsidie	€ 2.774
2011	€ 4.015	Subsidie	€ 3.723
2012	€ 7.592	Subsidie	
2013	€ 10.068	€ 10.068	
2014	€ 12.016	€ 12.016	
2015	€ 11.027	€ 11.027	
Totaal	€ 55.449	€ 33.111	€ 31.098

Tabel 8. Overzicht kosten en kostenverdeling.

In tabel 8. zijn in de tweede kolom de kosten opgenomen zoals die door het secretariaat van het VBC zijn vastgelegd. In de laatste kolom staan de kosten zoals deze door Plantinga Administraties zijn gerapporteerd. Onduidelijk is wat nu de daadwerkelijke kosten zijn van de eerste vijf jaar. De laatste vier jaar zijn de kosten wel duidelijk. Feit is dat de laatste jaren de kosten per controle zijn gestegen. De kosten in 2006 lagen rond de 70 euro per controle. In 2015 zijn deze kosten gestegen naar gemiddeld bijna 120 euro.

3.3 Sanctiebeleid

Bij het tot stand komen van de *Bijvangstregeling Snoekbaars* (2006) is een sanctiebeleid opgesteld. Deze luidt als volgt:

Bij overtredingen kunnen door de VBC strikte sancties toegepast worden, zoals geldboetes en (tijdelijke) uitsluiting van de bijvangstregeling:

1^e overtreding boete tot max. 1000 euro max. 1 jaar uitsluiting

2^e overtreding boete tot max. 2000 euro max. 2 jaar uitsluiting

3^e overtreding boete tot max. 5000 euro volledige uitsluiting

Indien een BOA (en eventueel politiediensten) een overtreding constateert, wordt hiervan rapport opgemaakt en aangeleverd bij de VBC. Een kleine commissie (voorzitter en 2 leden, 1 vanuit de sportvisserij, 1 vanuit de beroepsvisserij) hoort de beroepsvisser en bepaalt hierna de eventuele strafmaat. De visser wordt hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld. In de VBC zal het voorval intern worden besproken.

In het eerste seizoen is tijdens een controle van het Visstroperijteam één beroepsvisser aangetroffen met staand want (netten). Op basis van deze overtreding is deze beroepsvisser voor 1 seizoen uitgesloten geweest voor de regeling. Dit is conform het sanctiebeleid. Zijn zoon heeft het bedrijf later van zijn vader overgenomen en hij is toegelaten tot de *Bijvangstregeling Snoekbaars*.

Voor deze evaluatie is door het secretariaat inzicht gegeven over hoeveel overtredingen er zijn geconstateerd en welke sancties zijn opgelegd. In de dossiers valt op dat de aanland- en meldprocedures niet altijd in acht worden genomen. Desbetreffende beroepsvisser is 'vergeten' op het juiste knopje van zijn telefoon te drukken of te controleren of de SMS daadwerkelijk is verzonden.

Uiteindelijk gaat het om acht dossiers waarin de controleur(s) en desbetreffende beroepsvisser is gehoord:

- In één dossier is een voorwaardelijke straf opgelegd;
- In drie dossiers zijn geen sancties opgelegd, maar is een waarschuwing gegeven;
- In een ander dossier is een sanctie opgelegd van 1 jaar uitsluiting en een boete van €250;
- Bij drie dossiers betreft het één beroepsvisser. De te laste legging betreft het niet meewerken aan controle, bijvangst snoekbaars in te lage lengteklassen melden (2015) en het niet aanmelden van de (bij)vangsten conform afspraken (twee keer in 2012). Deze beroepsvisser is ook in zijn voorwaardelijke periode de fout in gegaan. Vanuit de controleurs en vanuit het secretariaat VBC is extra tijd gestoken om deze beroepsvisser te helpen met de communicatiemiddelen en de aanland- en meldingsprocedures. De visser in kwestie is daarom twee keer een jaar uitgesloten geweest van de regeling.

Door de commissie is aangegeven dat bij ieder dossier de overtreding, persoonlijke omstandigheden en andere belangen tegen elkaar zijn afgewogen en dat er elke keer een passende sanctie is opgelegd na het toepassen van 'hoor en wederhoor'.

3.4. Juridische kaders

De *Bijvangstregeling Snoekbaars* is negen seizoenen actief om de Friese Bond van Binnenvissers een deel van de bijvangst te kunnen laten behouden. Omdat de aalrechten gehuurd worden door de beroepsvissers en de schubvisrechten gehuurd worden door de sportvissers, is de bijvangstregeling een vrijwillige handreiking. Deze heeft als basis om de samenwerking tussen sport en beroep te verbeteren en het kunnen maken van afspraken over controle en handhaving. Daarnaast namen voorheen beroepsvissers snoekbaars mee zonder enige vorm van controle (bron: *ALV 24 april 2008*). Een belangrijk punt indertijd was Beleidsbesluit Binnenvisserij (1999), waarin de Staatssecretaris van LNV (Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) had aangegeven dat, voor zover de visstand dat toelaat, er ruimte moet zijn voor economische benutting van de schubvis door de beroepsvissers, ook al is er sprake van een splitsing van visrechten. Dit beleid werd in die tijd gezien als een verplichting om te onderzoeken in de VBC's op Staatswateren. In de VBC Friese Boezem is dit proces uitgevoerd en is geconstateerd dat er in die tijd ruimte was voor beperkte benutting door beroepsvissers van snoekbaars.

In het rapport *Boven Water* (2002) wordt geschat dat beroepsvissers voor de bijvangstregeling illegaal ongeveer 20.000 kg snoekbaars per jaar meenamen.

Daarom is ook gekozen voor het legaliseren van een deel van de bijvangst.

Omdat de afgelopen negen seizoenen dat de *Bijvangstregeling Snoekbaars* van kracht is geweest, is het waarschijnlijk dat de deelnemende beroepsvissers met het opstellen van hun jaarlijkse begroting rekening houden met de voortzetting van de bijvangstregeling. Een zekerheid is dit echter niet. De *Bijvangstregeling Snoekbaars* wordt elk jaar tijdens de Algemene Ledenvergadering van Sportvisserij Fryslân besproken. Bij de regeling is het uitgangspunt dat te allen tijde de regeling de belangen van de sportvisserij niet mag schaden. Jaarlijks wordt er door de Algemene Ledenvergadering van Sportvisserij Fryslân over voorzetting of bijstelling van de regeling besloten.

4. Conclusies en aanbevelingen

De *Bijvangstregeling Snoekbaars* is negen seizoenen van kracht. Middels deze evaluatie is getracht inzicht te verkrijgen in de uitvoering van de regeling. Aan de hand van dit inzicht wil de Commissie Water & Visstandbeheer het Algemeen Bestuur van Sportvisserij Fryslân een aantal conclusies en aanbevelingen voorleggen.

Algemeen

In *Bijvangstregeling Snoekbaars 2006-2008* staan zes doelstellingen. Na negen jaar kan gesteld worden dat de regeling in grote lijnen aan al deze doelstellingen heeft voldaan. Er is een betere verhouding tussen de sportvisserij en beroepsvisserij. Er is inzicht in de vangsten, de controle is geregeld en er is communicatie omtrent de regeling en de bijvangsten.

Het is logisch dat tijdens het werken met de regeling bepaalde zaken worden aangepast. Deze aanpassingen zijn echter niet altijd even duidelijk vastgelegd. Ook is de procedure die gevolgd wordt bij een wijziging niet duidelijk.

- De Commissie Water & Visstandbeheer wil het Algemeen Bestuur van Sportvisserij Fryslân aanbevelen om dergelijke conceptafspraken en wijzigingen voor te leggen ter beoordeling tijdens de Algemene Ledenvergadering waarbij met redenen omkleed wordt toegelicht waarom wijzigingen van de eerder gemaakte afspraken noodzakelijk zijn.

Uit deze evaluatie komen verder de volgende punten naar voren die verbeterd kunnen worden.

a. Hoogte van het quotum

Gedurende de 9 jaar van de bijvangstregeling is een quotum van 1 kg/ha gehanteerd. Dit is vastgesteld aan de hand van de toenmalige snoekbaarsstand in de Friese boezem. De visstand in de boezem is echter geen constante. De voedselrijkdom van de wateren neemt af. De snoekbaarsstand zal hoogstwaarschijnlijk ook (gaan) dalen.

- Geadviseerd wordt om het quotum jaarlijks te toetsen aan de laatste gegevens van visstandbemonsteringen in de Friese boezem en indien noodzakelijk het quotum hierop aan te passen. Dit is conform de afspraken die gemaakt zijn bij aanvang van de bijvangstregeling. Indertijd is al afgesproken dat de regeling de belangen van de sportvisserij niet mag schaden. *[Dit is inmiddels door de ALV van Sportvisserij Fryslân in het voorjaar van 2016 besloten, het quotum is vastgesteld op 10.000 kg voor het komend jaar].*

b. Hoe te handelen bij lichte overschrijding quotum (<5%)

Bij aanvang van de *Bijvangstregeling Snoekbaars (2006)* is afgesproken dat overschrijdingen van het quotum in het daaropvolgende seizoen in mindering zouden worden gebracht. Er zijn overschrijdingen geconstateerd, echter deze afspraak is niet geëffectueerd.

- Geadviseerd wordt om deze afspraak te herbevestigen en deze strikt toe te passen.

c. Dobbervisserij

Gebleken is dat de hoeveelheid (bij)vangst snoekbaars bij de dobbervisserij de laatste drie jaar sterk is gestegen. Bijna 25% van de bijgevangen snoekbaars is op deze manier gevangen. De term bijvangst geeft al aan dat snoekbaars niet het hoofddoel van de aalvisserij mag zijn. Daarnaast ligt de bijvangst van snoekbaars bij de dobbervisserij bij veel sportvissers gevoelig.

- De Commissie Water & Visstandbeheer adviseert om de vangsten van de dobbervisserij apart te registreren en controleren en aan de hand daarvan te bepalen hoe hier mee om te gaan.
[Inmiddels is tijdens de ALV van Sportvisserij Fryslân besloten om de dobbervisserij uit te sluiten van de bijvangstregeling]

d. Sanctiebeleid

De Commissie Water & Visstandbeheer constateert dat het sanctiebeleid niet exact werkt zoals het is afgesproken in de regeling. Door de sanctiecommissie wordt een wat vrije interpretatie gebruikt. Soms zijn andere sancties (schriftelijke waarschuwing) opgelegd dan vermeld in de regeling. Ook bij een geconstateerde meervoudige overtreding is niet consequent gehandeld volgens de regeling. Kennelijk voldoet het huidige sanctiereglement niet. De regeling biedt de commissie te weinig speelruimte om hier goed invulling aan te geven, daardoor ontstaat onduidelijkheid.

- Geadviseerd wordt om een nieuw sanctiebeleid op te stellen en dit strikt te handhaven.

e. Juridisch aspect

De *Bijvangstregeling Snoekbaars* is een vrijwillige handreiking richting beroepsvisserij. De sportvisserij heeft ook voordeel bij deze regeling (handhaafbaarheid, transparantie, samenwerking). Randvoorwaarden voor de regeling zijn de aanwezige snoekbaarsstand en dat er geen negatieve invloed is op het sportvisserijgebruik.

- Geadviseerd wordt om deze randvoorwaarden duidelijk te blijven benoemen. Jaarlijks aan deze randvoorwaarden te blijven toetsen en een juridisch sluitende vergunning/overeenkomst hiervoor op te stellen.

f. Verbeteren communicatiemiddelen

Gebleken is dat er af en toe problemen zijn met de gebruikte communicatiemiddelen. De vraag die gesteld kan worden of deze nog aan de huidige normen voldoet.

- De Commissie Water & Visstandbeheer adviseert het bestuur om in overleg met de Friese Bond van Binnenvissers te onderzoeken of een modernisering van de communicatiemiddelen, methodes en protocollen kunnen worden verbeterd. Daarbij kan realtime gecontroleerd worden wat de bijvangsten zijn, maar ook kan desbetreffende beroepsvisser direct een terugkoppeling krijgen in welke mate hij zijn quotum heeft vol gevestigd. Ongewenste overschrijdingen zoals die in deze evaluatie zijn geconstateerd, zullen dan niet meer spontaan voorkomen.

g. Administratief proces

Uit de evaluatie komt het belang naar voren van het duidelijk en gestructureerd bijhouden en opslaan van gegevens en verslagen. Van een aantal jaren en gebeurtenissen zijn geen duidelijke verslagen en overzichten bijgehouden. Dit maakt de evaluatie lastig.

Gedurende de laatste jaren is de administratieve uitvoering steeds beter gegaan. De gegevens worden beter bijgehouden en de controles zijn op het afgesproken niveau.

- Geadviseerd wordt om in overleg met de beleidsmedewerker/Secretaris VBC een betere administratieve en eensluidende procedure op te stellen waardoor in de toekomst sneller inzicht kan worden verkregen in de status en uitvoeringsbepalingen van de *Bijvangstregeling Snoekbaars*.

h. Controles

Gedurende de eerste jaren bijvangstregeling zijn de oorspronkelijk afgesproken 10 controles per beroepsvisser per jaar niet gehaald. In 2010 is het aantal controles teruggebracht tot 7 controles per beroepsvisser per jaar. De laatste vier jaar worden de afgesproken aantal controles wel gehaald. Uit het dossier blijkt dat in het algemeen de samenwerking tussen de controlerende instanties en de beroepsvisser goed verloopt. Informatie wordt gedeeld over vermeende stroperijactiviteiten waardoor er een gemeenschappelijk belang is. Een verplichte controle levert niet alleen uitvoering van de *Bijvangstregeling Snoekbaars* op, maar ook informatie die kan leiden tot vermindering van ongewenste activiteiten, zoals stroperij, op en rond het water.

Wel is ook gebleken dat sommige beroepsvisser de protocollen niet altijd even zorgvuldig volgen.

- Geadviseerd wordt om het aantal controles per beroepsvisser per jaar voorlopig te handhaven op minimaal 7 per beroepsvisser. Waarbij dit aantal geen gemiddelde is, maar een daadwerkelijk minimum per persoon. Gestreefd zou moeten worden naar 10 controles per jaar per beroepsvisser.

i. Vangsten door sportvisser

Bij aanvang van de *Bijvangstregeling Snoekbaars* is getracht om, in vergelijking tot de bijvangsten van snoekbaars door beroepsvisser, een goed systeem van hengelvangstregistratie op te zetten. In de eerste evaluatie (2006 – 2008) zijn deze gegevens meegenomen. In 2013 is een onderzoek gedaan naar het sportvisserijgebruik van (een deel van) de boezem middels vliegtuigtellingen en veldenquêtes. Hiermee is een schatting gedaan naar de onttrekking van snoekbaars door sportvisser (0,89 kg/ha).

- Geadviseerd wordt om over een paar jaar het onderzoek met behulp van vliegtuigtellingen te herhalen (of anderszins) om te bepalen hoe de ontwikkelingen van het sportvisserijgebruik is.

j. Financiën

Van de eerste jaren van de regeling is er onvoldoende zicht op de administratie en daadwerkelijke kosten van de jaarlijkse controles. Van de laatste drie jaar is dit overzicht er wel.

De kosten van de controle zijn gestegen van €73 per controle in 2016 naar bijna €120 in 2015.

- De commissie adviseert om de begroting en de daadwerkelijke kosten van de controle van de bijvangstregeling nader te specificeren, daarnaast om deze gegevens jaarlijks gestandaardiseerd te presenteren.

k. Communicatie naar Algemene Ledenvergadering

De *Bijvangstregeling Snoekbaars* is een jaarlijks terugkerend punt tijdens de Algemene Ledenvergadering. De verenigingen zijn betrokken bij dit onderwerp en er worden geregeld kritische vragen gesteld. Belangrijk hierbij is om zoals de regeling ook aangeeft transparant te zijn.

- Geadviseerd wordt om een jaarlijkse standaard rapportage over de bijvangstregeling tijdens de ALV te presenteren, waarin de volgende onderwerpen aan de orde komen:

Van het afgelopen jaar

- Wat is het quotum bijvangst per beroepsvisser (geanonimiseerd).
- Wat is de daadwerkelijke bijvangst per beroepsvisser.
- Hoeveel controles zijn per beroepsvisser uitgevoerd.
- Welke knelpunten zijn door de BOA's geconstateerd.
- Is de sanctiecommissie bijeen geweest. Zo ja, voor welke zaken en wat zijn de uitspraken.
- Opmerkingen van de Commissie Water & Visstandbeheer van de federatie.

Voor het komend jaar

- Wat is het totaal quotum bijvangst.
- Wat zijn de wensen van de Friese Bond van Binnenvissers.
- Aanpassingen aan de bijvangstregeling.
- Overige zaken.

Afsluiting

De Commissie Water & Visstandbeheer is zich ervan bewust dat in de evaluatie kritische kanttekeningen zijn geplaatst betreffende verschillende onderwerpen binnen de *Bijvangstregeling Snoekbaars*. Deze kanttekeningen zijn bedoeld om de bestaande regeling te verbeteren, maar ook aan te geven dat de regeling geen vrijblijvend karakter kent. Beide belanghebbende partijen zijn er bij gebaad dat de regeling duidelijk en begrijpelijk is en geen ruimte laat voor eigen interpretaties. Die leiden alleen maar tot onbegrip en verwijten over en weer.

De *Bijvangstregeling Snoekbaars* heeft er mede voor gezorgd dat er een goede relatie is tussen sportvisserij en beroepsvisserij. Dit is een belangrijk punt aangezien beide partijen in hetzelfde water vissen en daardoor deels gezamenlijke belangen hebben. Samenwerken heeft daarom grote voordelen. Overleg, openheid en duidelijkheid zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Wij hopen dat deze evaluatie daaraan een bijdrage kan leveren.

Bronvermelding

- 2002 Boven Water – Een verkenning van de visstrokerij in Fryslan
- 2006 Regeling Bijvangst Friese boezem 2006-2008
- 2007 Notulen ALV 8 mei 2007, AB Sportvisserij Fryslân
- 2007 Brief uitspraak xxx, Sanctiecommissie VBC Friese boezem
- 2008 Evaluatie Bijvangstregeling 2006- 2008
- 2008 Notulen ALV 24 april 2008, AB Sportvisserij Fryslân
- 2008 Brief Sanctie xxx, sanctiecommissie VBC Friese boezem
- 2008 Hoorzitting Sanctiecommissie VBC Friese Boezem betreffende xxx
- 2008 Brief uitspraak xxx, Sanctiecommissie VBC Friese boezem
- 2009 Inhoud ppt bijvangstregeling ALV-april 2009, AB Sportvisserij Fryslân
- 2009 Notulen ALV 23 april 2009, AB Sportvisserij Fryslân
- 2010 Voorstel ALV bijvangstregeling 2010, AB Sportvisserij Fryslân
- 2010 Controles bijvangstregeling 2009 -2010, Secretariaat VBC Friese boezem
- 2010 Controles bijvangstregeling 2009, Secretariaat VBC Friese boezem
- 2011 Voorstel ALV bijvangstregeling 2001-2012, AB Sportvisserij Fryslân
- 2011 Controles bijvangstregeling 2010, Secretariaat VBC Friese boezem
- 2012 Notitie Bijvangstregeling 2012-2013, VBC Friese boezem
- 2012 Controles bijvangstregeling 2011, Secretariaat VBC Friese boezem
- 2012 Financieel overzicht 2006-2011 , Plantinga Administraties
- 2012 Brief sanctie xxx, Sanctiecommissie VBC Friese boezem
- 2012 Verslag BOA geconstateerde overtredingen xxx (november)
- 2012 Verslag BOA geconstateerde overtredingen xxx (oktober)
- 2013 Voorstel ALV bijvangstregeling 2013-2014, AB Sportvisserij Fryslân
- 2013 Overzicht (100) controles aalbeheer- en bijvangstcontroles 2012, Secretariaat VBC
- 2013 VBC financiële cijfers uitgebreid, VBC Friese boezem
- 2013 Voorstel financiering BVR 2013-2014, Sportvisserij Fryslân
- 2014 Eindstand bijvangstregeling 2009 tot 04-2014, Secretariaat VBC Friese boezem
- 2014 Voorstel ALV bijvangstregeling 2014-2015, AB Sportvisserij Fryslân
- 2014 Gecorrigeerd controleoverzicht decentraal aalbeheer 2013, Secretariaat VBC
- 2014 Voorstel financiering BVR 2014-2015, Sportvisserij Fryslân
- 2014 Verslag BOA geconstateerde overtredingen, xxx
- 2015 Voorstel ALV bijvangstregeling 2015-2016, AB Sportvisserij Fryslân
- 2015 Controleoverzicht decentraal aalbeheer 2014, Secretariaat VBC Friese boezem
- 2015 Brief sanctie xxx, Sanctiecommissie VBC Friese boezem
- 2015 Brief sanctie xxx, Sanctiecommissie VBC Friese boezem
- 2016 Aantallen gevangen met dobbers
- 2016 Eindstand bijvangstregeling 2006-2015, Secretariaat VBC Friese boezem
- 2016 Visserijnieuws.punt.nl/LEI palingvissen met quota beter
- 2016 Vangsten met dobbers
- 2016 Overzicht ontbrekende jaren
- 2016 Controleoverzicht decentraal aalbeheer 2015, Secretariaat VBC Friese boezem
- 2016 Schriftelijk interview BOA's
- 2016 Financiële overzichten 2006-2015
- 2016 Juridische status Bijvangstregeling Snoekbaars 2006-2015, Jurist Sportvisserij Nederland

Colofon

Evaluatie Regeling bijvangst van snoekbaars in de Friese boezem 1 juni 2006 – 31 december 2015

Augustus 2016

Commissie Water & Visstandbeheer

Obe Veldman (voorzitter)
Germ Zeephat (secretaris)
Wijtze Tjoelker
Willem Hoogsteen
Jan Kamman